

چکیده:

آرامگاه‌ها و بناهای یادمانی یکی از پرشمارترین آثار تاریخی بازمانده در معماری اسلامی ایران است، و زمینه‌ی مناسبی را نیز برای هنرمندان جهت به ثمر رساندن ایده‌های هنریشان متناسب با بنا، فراهم می‌سازد. ساخت این بناها بر دونوع مربع گنبددار و برج‌های مقبره‌ای از سده‌ی چهارم هجری قمری با شکل‌گیری حکومت آل بویه و حکومت‌های محلی شمال شرق ایران افزایش یافت و در دوره‌های بعد به ویژه در دوره‌ی سلجوقی و به دنبال آن دوره‌ی ایلخانی بر ساخت آن توجه خاصی مبذول گردید.

در این راستا شهر ساوه و حوزه‌ی آن مانند بسیاری از مناطق ایران، تعداد پرشماری از بناهای آرامگاهی را در خود جای داده که شماری از آنها مربوط به دوره‌ی سلجوقی و ایلخانی است. بررسی روند معماری آرامگاهی شهر ساوه و حوزه‌ی آن از ابتدای دوره‌ی سلجوقی تا پایان دوره‌ی ایلخانی با توجه به فراز و نشیب‌های شهر ساوه در این بازه‌ی زمانی و حضور شخصیت‌های بزرگی از این شهر در دربار حاکمان وقت و تأثیر حضور آنان، با در نظر گرفتن تحولات سیاسی، اقتصادی و مذهبی منطقه با توجه به شناخت تغییرات روند معماری و تزیینات وابسته به معماری، مورد مطالعه قرار گرفته، همچنین تأثیر این نوع از بناهای معماری اسلامی بر بافت شهری و روستایی حوزه‌ی مورد مطالعه با مطالعات میدانی و بررسی عکس‌های هوایی صورت پذیرفته است. آنچه در مجموع حاصل گردید: استفاده از سبک معماری رایج ساخت بناهای آرامگاهی دوره‌ی سلجوقی و ایلخانی در شهر ساوه و حوزه‌ی آن در مسیرهای تاریخی منتهی به شهر ساوه و شکوفایی این شهر در این دوران به واسطه‌ی حضور شخصیت‌های ساوی و آوی در دربار است. اما با توجه به مطالعاتی که صورت گرفت حضور این بناها در شکل‌گیری بافت مسکونی معاصر تأثیری نداشته و همه‌ی بناهای مورد مطالعه به صورت بنایی منفرد به دور از بافت مسکونی شهری و روستایی برجای مانده‌اند.

کلید واژه: ساوه- آوه- بنای آرامگاهی- سلجوقی- ایلخانی